ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/24/1270-3130

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	10.01.2025 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	17.11.2024 (registreeritud inspektsioonis 18.11.2024)
Teabevaldaja	Tallinna Transpordiamet aadress: Toompuiestee 35, 10149 Tallinn e-posti aadress: tta@tallinnlv.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxxxx@xxxxxxxxx.ee

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata, kuna tegemist ei olnud teabenõudega ning vaide esitaja on Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametilt saanud vastused oma küsimustele.
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 (2)). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide esitaja edastas 22.10.2024 Tallinna Transpordiameti peaspetsialisti tööalasele e-posti aadressile pöördumise, mis oli pealkirjastatud „Teabenõue“ ning milles vaide esitaja soovis selgitusi Pirital, Metsavahi ja Metsniku tee liikluskorralduse ja teekatte projekti kohta.
2. Vaide kohaselt ei olnud vaide esitaja vaide esitamise ajaks Tallinna Transpordiametilt oma pöördumisele vastust saanud, mistõttu esitas vaide esitaja 17.11.2024 teabenõudele vastamata jätmise peale vaide.
3. Kuna vaides esinesid puudused, andis inspektsioon vaide esitajale tähtaja vaides esinevate puuduste kõrvaldamiseks.
4. 03.12.2024 kõrvaldas vaide esitaja vaides esinevad puudused ning inspektsioon võttis vaide menetlusse.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide kohaselt on vaide esitaja saatnud Tallinna Transpordiametile (TTA) teabenõude, millele pole vastatud ega ajapikendust määratud elanikele olulistes küsimustes.

Vaide esitaja leiab, et tavakodanikuna pole ta teadlik, kes milliste osade eest vastutavad riigis, mistõttu saatis teabenõuded mitmele ametnikule, osaliselt muudetud kujul.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

TTA selgituste kohaselt on *TTA liikluse peaspetsialist Kristjan Üksvärav saanud enda ametialasele e-posti aadressile kristjan.yksvarav@tallinnlv.ee Eraisiku pöördumise, mis puudutas Pirital, Metsavahi ja Metsniku tee liikluskorraldust ja teekatte projekti. Lisaks TTA-le pöördus Eraisik identsete küsimustega ka Pirita Linnaosa Valitsuse ja Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti (TKKA) poole, saates päringud kõikidele nimetatud adressaatidele eraldi e-kirjadega.*

Eraisiku pöördumine, mis laekus liikluse peaspetsialist Kristjan Üksvärava e-postile ei olnud registreeritud TTA dokumendiregistris, sest pöördumisele eelnevalt helistas Eraisik Kristjan Üksväravale samasisuliste küsimustega ning Kristjan Üksvärav selgitas Eraisikule telefonitsi, et ehitamisega seotud küsimustes tuleb pöörduda TKKA poole. Sestap edastas liikluse peaspetsialist Kristjan Üksvärav Eraisiku e-posti teel esitatud pöördumise vastamiseks TKKA-le, andes vastamises ka endapoolse sisendi.

Eraisiku päringule andiski sisulise vastuse TKKA 13.11.2024 kirjaga nr 8-1/2459 – 2, arvestad Kristjan Üksvärava poolt antud sisendit. Sestap ei pidanud Kristjan Üksvärav otstarbekaks Eraisiiku e-kirja teel esitatud päringule eraldi kirjalikult vastata ega ka teavitada kirjalikult, et päring edastatakse vastamiseks TKKA-le, arvestades juba eelnevalt telefonitsi antud selgitusi.

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 lg 1 p 1 kohaselt on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Iga pöördumine asutuse poole ei ole teabenõue, millele tuleb vastata viie tööpäeva jooksul. Teabenõudega saab küsida teabevaldaja valduses olevatest dokumentidest koopiaid ja väljavõtteid.

Eraisik küsis selgitusi Metsavahi ja Metsniku teel teostatava ehitustööga seoses ega nõudnud TTA-lt ühtegi konkreetset teabekandjale jäädvustatud ega dokumenteeritud teavet, kuivõrd selliseid ei olnud Eraisiku pöördumises välja toodud. Seetõttu on Eraisiku pöördumine käsitletav TTA hinnangul selgitustaotlusena märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) § 2 lg 2 tähenduses, millele tuleb vastata viivitamata, kuid hetkel veel hiljemalt 30 kalendripäeva jooksul (MSVS § 6).

TTA-le esitatud järelepärimises rõhutasite, et teabenõudja ei pea teadma, kas teabevaldajal on tema poolt soovitud teavet või kas teabevaldaja käsitleb tema pöördumist teabenõude või selgitustaotlusena. Lisaks selgitasite, et juhul, kui kodanik esitab asutusele pöördumise, mis on pealkirjastatud teabenõudena, tuleb asutusel sellele vastata viie tööpäeva jooksul.

Sellise seisukohaga ei saa TTA nõustuda ning leiab, et seisukoht ei ole AvTSi ja MSVSi eesmärkide ja mõttega üleliia kooskõlas. Kui asuda seisukohale, et isiku poolt teabenõudena pealkirjastatud pöördumisele tuleb vastata viie tööpäeva jooksul (st tuginevalt üksnes isiku eelistusele pöördumise pealkirjastamisel teabenõudena), muutub sisutühjaks selgitustaotlusele vastamise pikem tähtaeg. Sellisest loogikast juhinduvalt saavutaks isik pöördumist teabenõudena pealkirjastamisega selle adressaadilt kiirema vastamise ning seega erikohtlemise võrreldes isikuga, kes end teabenõude ja selgitustaotluse erisustega kurssi viib ning oma pöördumise ka õigesti pealkirjastab. Olukorras, kus isik esitab pöördumise elektrooniliselt ning digitaalselt allkirjastatuna, võib eeldada, et isikul on piisavalt võimalusi tutvuda ka üldsusele kättesaadavate ning igaühe suhtes võrdselt kehtivate õigusaktidega,

viimaks end kurssi teabenõude ja selgitustaotluse erisustega ja vastamise tähtaegadega, seda enam, et riigis kehtivate õigusaktide tundmine on igaühe hoolsuskohustus.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääs avalikule teabele

1. AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mistahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduse või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega saab teabenõude korras küsida koopiaid asutuse valduses olevatest dokumentidest või väljavõtteid asutuse andmekogudest. AvTS § 3 lg 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. Juurdepääsupiirangu alused on ära toodud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes**.**

2. Isiku õigus teabenõuet esitada tuleneb avaliku teabe seadusest. AvTS § 6 kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt samas seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks. Teabenõudja on iga isik, kes esitab teabevaldajale nõude AvTS-s sätestatud korras (AvTS § 7).

3. AvTS § 9 lg 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud võimaldama tema valduses olevale teabele juurdepääsu seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi lg 2 punkti 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele on teabenõudjal juurdepääsuõigus ning tagama kinnipidamise juurdepääsupiirangutest (AvTS § 9 lg 1 p 7).

4. AvTS § 18 lg-st 1 tulenevalt tuleb teabenõudele vastata viie tööpäeva jooksul. Juhud, millal teabevaldajal on õigus teabenõude täitmisest keelduda, on ära toodud AvTS §-s 23. AvTS § 23 lg 2 p 5 sätestab, et teabevaldajal on õigus teabenõude täitmisest keelduda, kui teabenõudele vastamiseks tuleb teavet täiendavalt süstematiseerida ja analüüsida ning selle alusel uus teave dokumenteerida, siis loetakse selline teabenõue selgitustaotluseks ning sellele vastatakse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduses sätestatud korras. Samuti loetakse selgitustaotluseks isiku pöördumised, milles isik soovib selgitusi asutuse tegevuste ja toimingute kohta. Sama paragrahvi lg-st 3 tulenevalt tuleb keeldumist ka põhjendada.

5. Nii avaliku teabe seadus kui märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadus sätestavad, et kui teabenõude või selgitustaotluse saanud asutus ei valda küsitud teavet või puudub pädevus anda selgitusi, siis tuleb pöördumine edastada pädevale asutusele, teavitades sellest pöördujat viie tööpäeva jooksul (AvTS § 21 lg 1 ja MSVS § 5 lg 3).

Vaide ese ja teabenõudele vastamine

6. Antud juhul on vaide esitaja vaide kohaselt edastanud 22.10.2024 TTA liikluse peaspetsialisti ametialasele e-posti aadressile pöördumise, mis oli pealkirjastatud teabenõudena ning millele ei ole vaide esitaja poolt edastatud vaide kohaselt vastatud. Seega on vaide esemeks teabenõudele vastamata jätmine.

7. Andmekaitse Inspektsioon tutvunud TTA-le edastatud pöördumisega on seisukohal, et vaide esitaja pöördumise puhul ei olnud tegemist teabenõudega avaliku teabe seaduse mõistes, kuna pöördumises ei küsitud ühegi dokumendi koopiat, vaid küsiti selgitusi. Seega nõustub Andmekaitse Inspektsioon TTA-ga selles, et vaide esitaja

pöördumise puhul, mis oli pealkirjastatud „Teabenõue“ ei olnud tegemist teabenõudega avaliku teabe seaduse mõistes, vaid tegemist oli selgitustaotlusega märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse mõistes.

8. Kuna nii teabenõuetele kui selgitustaotlustele vastamine on avaliku sektori asutuse ehk teabevaldaja seadusest tulenev kohustus (sellisele seisukohale on asunud ka Riigikohus), siis oli TTA-l kohustus pöördumistele, mis on pealkirjastatud teabenõudena, ka vastata.

9. Eeltoodu ei tähenda siiski seda, et viie tööpäeva jooksul tuleks vastata pöördumises esitatud küsimustele. Kui kodaniku pöördumine, mis on pealkirjastatud küll teabenõudena, on oma sisult selgitustaotlus, siis AvTS § 23 lg 2 p 5 annab võimaluse teabenõude täitmisest keelduda ja lugeda isiku pöördumise selgitustaotluseks. Ehk siis viie tööpäeva jooksul tuleb isikut teavitada, et asutus luges tema pöördumise selgitustaotluseks, millele vastatakse 30 päeva (käesoleva redaktsiooni kohaselt 15 päeva) jooksul.

10. Seega ei saa Andmekaitse Inspektsioon nõustuda ka TTA seisukohaga nagu tuleks isiku pöördumisele, mis on pealkirjastatud teabenõudena sisuliselt vastata viie tööpäeva jooksul. Siin ei tohi segamini ajada teavitamist ja pöördumisele sisulist vastamist.

11. TTA on oma vastuses inspektsioonile ka selgitanud, et enne pöördumise esitamist on TTA vaide esitajaga ka suhelnud samasisulistes küsimustes telefonitsi ja selgitanud, et nende küsimustega tuleb pöörduda Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti poole. Kuna peale suhtlust on vaide esitaja edastanud ka kirjaliku pöördumise, millest saab järeldada, et ta ei saanud oma küsimustele kas ammendavaid vastuseid või ei saanud ta aru kuhu tuleb pöörduda, siis oli TTA-l kohustus kodaniku pöördumisele vastata.

12. Nagu juba eel poole selgitasime, siis nii AvTS kui MSVS sätestavad, et kui teabenõude või selgitustaotluse saanud asutus ei valda küsitud teavet või puudub pädevus anda selgitusi, siis tuleb pöördumine edastada pädevale asutusele, **teavitades sellest pöördujat** (AvTS § 21 lg 1 ja MSVS § 5 lg 3).

13. Seega käitus TTA küll õiguspäraselt, kui tal puudus pädevus vaide esitaja pöördumises edastatud küsimustele vastata, edastades pöördumise vastamiseks pädevale asutusele, kuid edastatud dokumentidest ei nähtu, et TTA oleks sellest vaide esitajat teavitanud. Et seda tehtud ei ole, nähtub ka TTA vastusest inspektsiooni järelepärimisele. Ehk siis täitmata on jäetud teavitamiskohustus.

14. Isegi juhul, kui nõustuda TTA seisukohaga, et vaide esitaja peaks teadma, millal on tema pöördumise puhul tegemist selgitustaotlusega ja millal teabenõudega (millega inspektsioon ei nõustu, sest tihti ei tea seda ka teabevaldajad), ei nähtu edastatud dokumentidest, et TTA oleks ka märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise tähtaja jooksul vaide esitajale vastanud või vaide esitajat teavitanud, et on edastanud selgitustaotluse vastamiseks Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametile. Ei saa nõustuda olukorraga, kus kodaniku pöördumisele mingil moel ei vastata.

15. TTA poolt teavitamata jätmisega saaks nõustuda juhul kui telefonivestlus oleks toimunud peale pöördumise esitamist, mille käigus vaide esitajale oleks selgitatud, et tema pöördumine edastati Keskkonna- ja Kommunaalametile vastamiseks. Sellist olukorda aga praegu ei eksisteeri.

16. Lisaks ei ole inspektsioonile teada, mida vaide esitajale selgitati ja kuidas vaide

esitaja sellest aru. Kuna pöördumine esitati peale telefonivestlust, ei saa inspektsioon asuda ka seisukohale, et isikul oli arusaadav kuhu oma küsimustega tuleb pöörduda. Et pöördumine esitati peale vestlust ikkagi TTA-le, siis pöördumise edastamise korral oli TTA-l kohustus pöördumise edastamisest ka isikut teavitada. Juba see, et pöördumine esitati peale vestlust ikkagi TTA-le, annab märku sellest, et pöördujale on jäänud vestlusest arusaamatuks, kelle poole tuleb pöörduda. Seda saab järeldada ka inspektsioonile edastatud vaidest.

17. Seega antud juhul ei ole TTA, jättes vaide esitaja teavitamata, et pöördumine ei ole teabenõue ning selgitustaotlus on edastatud vastamiseks Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametile, järginud AvTS-is ja MSVS-s sätestatud nõudeid.

18. HMS § 5 lg 2 kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Kuna aga inspektsioonile arusaadavalt on Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet vaide esitaja pöördumisele vastanud ning TTA-l midagi täiendavalt lisada ei ole, siis ei tee inspektsioon TTA-le eesmärgipärasuse ja proportsionaalsuse põhimõttest lähtuvalt ettekirjutust selgitada vaide esitajale, et tema pöördumise puhul ei ole tegemist teabenõudega AvTS mõttes ning selgitustaotlus on edastatud vastamiseks Keskkonna- ja Kommunaalametil. Eeltoodu saab vaide esitajale ka teatavaks käesolevast vaideotsusest.

19. Lähtudes eeltoodust, et vaide esitaja pöördumise puhul ei olnud tegemist teabenõudega (kuna ei küsitud dokumentide koopiaid) ning vaide esitaja on oma küsimustele vastused saanud, siis jääb vaie rahuldamata. Siinkohal pean vajalikuks ka märkida, et Andmekaitse Inspektsioon ei teosta järelevalvet märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise üle.

20. Olenemata sellest, et käesolev vaie jääb rahuldamata, tuleb TTA-l edaspidi järgida kodanike pöördumistele vastamisel AvTS-s ja MSVS-s sätestatud nõudeid.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
jurist
peadirektori volitusel